

نقش پلیس در پیشگیری از جرائم اخلاقی (مورد مطالعه: شهرستان کاشان)

ابراهیم رجبی تاج امیر، رسول رحیمی^۱، مهدی دهقان پورآرانی^۲

تاریخ دریافت: ۹۹/۱۲/۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۱/۲۵

چکیده

این تحقیق با هدف بررسی تاثیر اقدامات پیشگیرانه وضعی و اجتماعی پلیس بر کاهش جرائم اخلاقی انجام شد که از لحاظ روش، توصیفی و از نظر روش جمع آوری داده ها نیز پیمایشی و با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته می باشد. جامعه آماری این پژوهش عبارت است از تمامی کارکنان پلیس امنیت اخلاقی، کارکنان پلیس فتا، دایره جنایی پلیس آگاهی، پلیس پیشگیری و روسای کوپ شهرستان کاشان به تعداد حدود ۶۰ نفر با توجه به تعداد اندک جامعه آماری، نمونه گیری انجام نشده و جامعه آماری به صورت تمام شمار در نظر گرفته شده است. به منظور جمع آوری نظرات اعضای جامعه از پرسشنامه ای محقق ساخته با ۳۶ سوال بهره برداری شده است. یافته های حاصل از آزمون t تک نمونه ای نشان داد که اقدامات پیشگیرانه پلیس شامل پیشگیری وضعی و اجتماعی، تأثیر مثبتی در کاهش جرائم اخلاقی در شهر کاشان دارند و آزمون فریدمن نشان داد که هر دو نوع اقدامات تأثیر یکسانی دارند. همچنین بر اساس آزمون رتبه ای فریدمن، از نظر اعضای جامعه آماری مهمترین اقدامات پیشگیرانه وضعی عبارتند از «آموزش کارکنان و بکارگیری نیروهای مجرب زن و مرد در گشت ها» و «کنترل شبکه های اجتماعی بخصوص کانال های تلگرامی اشاعه دهنده جرائم اخلاقی» درحالیکه «مقابله با حیوان گردانی» کم اثرترین و کم اهمیت ترین اقدام وضعی می باشد. بر همین اساس مهمترین اقدامات پیشگیرانه اجتماعی عبارتند از «مقابله با باندها و شبکه های تهیه و توزیع مشروبات الکلی و اقلام ضدفرهنگی» و «انسداد سایت های غیر اخلاقی» درحالیکه «تقویت سامانه پیامکی مقابله با بدحجابی داخل خودرو» از نظر اعضای جامعه آماری در اولویت آخر قرار دارد. نتیجه ای که بر اساس یافته های تحقیق حاصل شده آن است که به منظور کاهش جرائم اخلاقی، پلیس باید در هر دو نوع اقدامات پیشگیرانه وضعی و اجتماعی تمرکز نماید در اقدامات وضعی روش آموزش کارکنان مجرب و در اقدامات اجتماعی روی مقابله با باندها و شبکه های تهیه و توزیع مشروبات الکلی و اقلام ضدفرهنگی.

کلیدواژگان: پیشگیری وضعی، پیشگیری اجتماعی، جرائم اخلاقی، اقدامات پیشگیرانه

^۱استادیار گروه پیشگیری از جرم، دانشگاه علوم انتظامی امین، (نویسنده مسئول)

^۲عضو هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی امین

^۳دانش آموخته کارشناسی ارشد دانشگاه علوم انتظامی امین

مقدمه

جرایم اخلاقی، به عنوان یک پدیده مخرب اجتماعی از جمله مسائل مهمی می باشد که در شاخه های مختلف علوم جنایی به ویژه جرم شناسی قابل طرح و بررسی است. گسترش این نوع جرایم عواقب ناگواری چون از بین رفتن احساس امنیت، سستی بنیان خانواده، جریحه دار شدن احساسات عمومی، شیوع بی قانونی در جامعه و حتی سایر جرایم غیراخلاقی را به دنبال خواهد داشت. نگرانی اندیشه وران از گسترش جرایم و انحرافات اخلاقی در کشور به این دلیل است که کارشناسی ها و راهکارهای مطرح شده برای مقابله با چنین جرایم تاکنون به نقطه مشترک و ارائه ساز و کاری مناسب برای عملکرد دستگاه ها، آموزش و فرهنگسازی جوانان جهت پیشگیری از آنها نرسیده است.

بنابراین لزوم تقویت مطالعات کاربردی در حوزه های مختلف دینی و ضرورت زمینه سازی دولت به منظور ایجاد تفاهم میان جامعه علمی و کارشناسان نظام جهت پیشگیری از جرایم اخلاقی بیش از پیش نمایان می گردد. پیشگیری از این نوع جرائم در یک تقسیم بندی موسع، شامل پیشگیری «قهرآمیز» و «غیر قهرآمیز» می باشد. در این میان علاوه بر پیشگیری قهرآمیز توسط پلیس، پیشگیری غیر قهرآمیز نیز از آن جهت که لزوم مشارکت آحاد مردم و همکاری آنها را در این امر مهم می طلبد و عموماً برنامه های پیشگیرانه خود را قبل از ارتکاب جرم متمرکز می کند، از جایگاه ویژه ای در حوزه تئوری پردازی در زمینه کاهش جرایم اخلاقی برخوردار است.

از جمله وظایفی که برای پلیس مطرح شده، وظیفه پیشگیری از وقوع جرم است. وظیفه ای که امروزه مورد توجه متخصصان علوم جرم شناسی می باشد. پیشگیری در جرم شناسی یعنی جلوگیری از بزهکاری با شیوه های گوناگون که بیرون از نظام کیفری به کار می روند یعنی اساس آن در تدابیر کنشی (غیرکیفری) است. امروزه نیروی پلیس در کشورهای پیشرفته، دوره اقتدارگرایی خود را پشت سر نهاده و وارد دوره جامعه گرایی شده، در این دوره پلیس در جهت برقراری یک رابطه نزدیک با افراد جامعه حرکت می نماید، از اینرو نیروی پلیس تعامل نزدیکی با افراد جامعه دارد؛ به آموزش و آگاهسازی آنان می پردازد و ایشان را در حل و فصل منازعات و اختلافات محلی یاری می دهد. طبق این رویکرد، پلیس بایستی همواره در دسترس مردم، همجوار با مردم و در تماس مستقیم و مستمر با شهروندان و مسائل آنان باشد.

پلیس می تواند با آگاهی از واقعیت های جامعه شناختی اقدام به برنامه ریزی جهت پیشگیری از جرم و به طور خاص جرایم اخلاقی نماید. راهبرد اساسی پلیس، مشورت و رایزنی منظم و نظامند با جامعه و

تشکل‌های مردمی و اتخاذ تدابیر مناسب محلی برای پیشگیری از جرایم اخلاقی در محله‌های جرم‌زا است. بنابراین به نظر می‌رسد نقش پلیس در پیشگیری از جرایم اخلاقی تنها به تحقق اهداف پیشگیری وضعی نظیر نظارت بر اماکن جرم‌زا، تقویت آماج جرم و حفظ نظم منحصر نمی‌گردد بلکه امروزه با پیدایش دوره جامعه‌گرایی و مفهوم پلیس محلی، بر نقش این نهاد رسمی در تحقق اهداف پیشگیری اجتماعی از جرایم اخلاقی اعم از تحکیم بنیان خانواده، نظارت و مراقبت والدین بر معاشرت فرزندان و استفاده آنان از وسایل ارتباط جمعی، مراقبت بر حفظ حجاب و عفاف در خانواده و اجتماع و اطلاع رسانی و آموزش رسانه‌ها به عنوان راهکارهای پیشگیری از جرایم اخلاقی تأکید گردیده است.

همچنین در خصوص مورد مطالعه یعنی شهرستان کاشان که یکی از شهرهای مذهبی ایران و معروف به شهر دارالمومنین می‌باشد در سال ۱۳۹۶ پرونده‌های تشکیل شده در خصوص مسائل امنیت اخلاقی ۳۳۴ مورد (تجاوز به عنف ۲۴- مرکز فساد و فحشا ۱۸- مشروبات الکلی ۸۰- رابطه نامشروع ۱۰۶- فرار از منزل دختران ۲۲- شرب خمر ۸۴ مورد) که در مقایسه با سال ۱۳۹۵ که ۲۸۱ مورد بوده است حدود ۱۸ درصد افزایش داشته است ضمن اینکه آمار قتل در سال ۱۳۹۶ تعداد ۶ مورد بوده که از این تعداد ۵ مورد آن یعنی حدود ۸۳ درصد آن ریشه در مسائل اخلاقی و روابط نامشروع بوده است. (قتل در سال ۱۳۹۵ به تعداد ۲ مورد که ۱ مورد آن به دلیل مسائل اخلاقی بوده است)

در ضمن طی بررسی از کوپ‌های کلانتری شهرستان تعداد زیادی از افراد مونث به دلیل تجاوز و آزار و اذیت جنسی به کلانتری مراجعه ولی به دلیل آبرو و حیثیت و نگرانی از برخورد خانواده و موقعیت اجتماعی از شکایت و تشکیل پرونده قضایی و پیگیری صرف نظر نموده‌اند. شایان ذکر است که آمار طلاق نیز در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال ۱۳۹۵ به میزان ۶ درصد افزایش یافته و جلسات متعددی از جشن-های طلاق در کاشان گزارش گردیده است که این موارد نگرانی خانواده‌ها خصوصاً خانواده‌های مذهبی و مسئولین شهرستان را در بر داشته است. بر اساس آنچه در بالا عنوان شد، مسئله این پژوهش عبارت است از اینکه نقش پلیس در پیشگیری از جرائم اخلاقی چگونه می‌باشد؟ به طورخاص این نقش در شهرستان کاشان و در سالهای ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ مورد بررسی قرارخواهد گرفت.

پیشینه تحقیق

در خصوص عوامل موثر در پیشگیری از جرائم اخلاقی، پژوهش منسجم و یک پارچه ای انجام نشده است. در ادامه برخی از پژوهش های صورت گرفته مورد بررسی قرار گرفته است. لازم به ذکر است که پیشینه خارجی در این حوزه، معطوف به نظریه هایی است که در مبانی نظری به تفصیل مطرح شده است.

جدول ۱: پیشینه تحقیق

محقق	عنوان	جامعه آماری	یافته
عبدالرحمانی و همکارانش (۱۳۹۷)	بررسی تأثیر استفاده از شبکه پیام رسان تلگرام بر گرایش جوانان به ناهنجاری‌ها و جرائم اخلاقی	کلیه جمعیت جوان شهر همدان در سال ۱۳۹۵	به ترتیب تضعیف نظارت خانوادگی، ترویج بی‌بند و باری، کم رنگ کنندگی ارزش‌های مذهبی، اطلاع‌رسانی شبکه تلگرام و تبلیغ سبک‌های زندگی غربی در گرایش به ناهنجاری‌ها و جرائم اخلاقی برخوردار بوده است.
صفری (۱۳۹۵)	آسیب‌های فضای مجازی با تأکید بر جرائم اخلاقی بر بنیان خانواده	خانواده‌های ناحیه ۲ شهر شهرکرد	محتوای خلاف عفت عمومی در فضای مجازی (۰/۲۴-)، محتوای مستهجن و مبتذل در فضای مجازی (۰/۳۵-)، دوستی با جنس مخالف در فضای مجازی (۰/۳۱-) و میزان استفاده از فضای مجازی (۰/۲۲-) همه با متغیر بنیان خانواده دارای همبستگی منفی
حسین‌پور و زکریا (۱۳۹۵)	نقش شیوه‌های فرهنگی و اجتماعی پیشگیری از جرائم اخلاقی در فضای مجازی	متولیان فرهنگی شهر همدان	به ترتیب مؤلفه‌های آگاه‌سازی خانواده‌ها با میانگین ۳۰/۷۲ بیشترین نقش را در پیشگیری از جرایم اخلاقی در فضای مجازی مطالعه موردی شهر همدان در سال ۹۴ داشته و در رتبه اول قرار دارد و پس از آن ترویج سبک زندگی اسلامی با میانگین ۱۷/۲۸ در رتبه دوم و نظارت همگانی با میانگین ۱۲/۳۱ در رتبه سوم
شاهیده و جوان جعفری (۱۳۹۳)	پیشگیری وضعی از بزه‌دیدگی زنان در جرایم جنسی	--	مداخله در وضعیت پیش جنایی (برای نمونه کاهش فرصت‌های ارتکاب جرم) در بزه‌دیدگی جنسی آنها مؤثر است.

عوامل اجتماعی - جمعیت شناختی و زیست محیطی و همچنین وجود برخی از جذابیت های جنایی خاص، محله های دارای ریسک جنایت جنسی را مشخص می کند.	۲۱۸۰ رویداد جرم و جنایت ثبت شده در پایگاه داده پلیس کانادا مربوط به شهرهای بزرگ	بررسی ویژگی های مکان های یکه تعداد زیادی از جنایات جنسی گزارش شده	هویت و همکاران (۲۰۱۸)
توانایی استفاده از تفاوت رفتار بین متخلفین، هنگام پیوند دادن به جرایم جنسی، سودمند است. آن ها به این نتیجه رسیدند که ابزارهای پشتیبانی تصمیم گیری در ارتباط با جرم باید طیف وسیعی از روش های آماری را شامل شوند و تحقیقات آینده باید این روش ها را از لحاظ دقت، قابلیت استفاده و مناسب بودن برای عمل مقایسه کند.	۳۶۴ پرونده حل شده و حل نشده خشونت جنسی صورت گرفته در پنج کشور	بررسی و تمایز رفتار مجرم جنسی در صحنه جرم	تونکین و سانتیلا^۴ (۲۰۱۷)

مبانی نظری

۱- پیشگیری از جرم

شامل طیف گسترده ای از اقدامات کیفری و غیر کیفری می شود که در جهت خنثی کردن عوامل ارتکاب جرم به کار گرفته می شود. به زبان ساده، در پیشگیری کیفری با توسل به مجازات، مبارزه علیه جرم را دنبال می کند و طبیعتاً جنبه سرکوبگری و تبهی دارد. پیشگیری غیر کیفری که قبل از وقوع جرم انجام می پذیرد؛ عبارت است از توسل به اقدام های غیر سرکوبگرانه و غیر قهرآمیز، که دارای ماهیت اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، وضعیت آموزشی و ... هستند و به منظور جامعه پذیر شدن و قانونگرا ساختن افراد و حفاظت از آماج های جرم جهت جلوگیری از وقوع آن ها در جامعه صورت می پذیرد. پیشگیری غیر کیفری خود به دو گونه وضعی و اجتماعی تقسیم شده است. (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۹۳: ۱۳۶)

⁴Hewitt

⁵Tonkin and Santtila

- پیشگیری اجتماعی

پیشگیری اجتماعی به تدابیری اطلاق می شود که با روش های مستقیم و غیر مستقیم سعی دارد شخصیت بزهکار را مورد مطالعه و تاثیر گذاری قرار دهد. در واقع پیشگیری اجتماعی ایجاد تغییرات و اصلاحات فردی و محیطی است که منجر به اصلاح جامعه، فرد و جلوگیری از جرم به صورت پایدار و همیشگی می شود (نجفی ابرند آبادی، ۱۳۷۹: ۱۳۹).

- پیشگیری وضعی

۱-۱) شیوه ای است که با تغییر وضعیت فرد با شرایط محیط بیرونی مانند مکان و زمان، تلاش می کند تا از ارتکاب جرم جلوگیری کند. در واقع در این نوع پیشگیری دو هدف عمده مدنظر است. نخست دخالت در وضعیتی که بزهکار در گذشته داشته که پیشگیری درصدد کاهش فرصتهای ارتكابی جرم است و شیوه هایی را پیشنهاد می کند که اعمال آن موجب ناتوان شدن مجرمین بالقوه و ناکام ماندن آن ها در تحقق بخشیدن به اندیشه های مجرمانه می باشد. دومین هدف و کارکرد پیشگیری وضعی، پیشگیری از بزه دیدگی افراد از طریق موصون سازی اموال و جانشان است. (نجفی ابرند آبادی، ۱۳۹۳: ۱۴۲).

۲- جرائم اخلاقی

جرائمی است که امنیت اخلاقی جامعه را مورد هدف قرار می دهد. امنیت اخلاقی وضعیتی است که ضامن حفاظت و حراست از ارزشهای اساسی و هنجارهای اخلاقی جامعه، عموم مردم از هرگونه تعارض و تهدیدی نسبت به آبرو، حیثیت، شرافت، ناموس و عرض خود در امان بوده و حقوق عرفی، مشروع و قانونی آن ها در این راستا درکمال آرامش و آسایش، مورد رعایت و حمایت قرارگیرد (فدائی شهری و اسماعیلی، ۱۳۹۶: ۴۱).

- پیشگیری از جرائم علیه امنیت اخلاقی: کلیه تدابیر، تعابیر، راهبردها، راهکارها، تمهیدات و

تدارکات فردی، گروهی، سازمانی و قانونی که به منظور جلوگیری یا محدود کردن وقوع پدیده ها و یا ارتکاب جرائم علیه امنیت اخلاقی در جامعه انجام پذیرد (فدائی شهری و اسماعیلی، ۱۳۹۶).

- شاخص های نا امنی اخلاقی: به طور کلی شاخص های نا امنی اخلاقی در جامعه می توانند

شامل مواردی به شرح زیر باشند:

- زنان خیابانی

- تجارت زنان

- باندهای مربوط به فحشاء

- همجنس بازی (مردان و زنان)
- مجالس و پارتی ها
- سوء استفاده جنسی از اینترنت
- ماهواره
- فیلم و عکس مستهجن
- البسه و محیط ها و پاتوق های نا متعارف
- شبکه های لائیک
- گروه های ابتذال
- اراذل و اوباش
- مشروبات الکلی
- بدحجابی
- فساد محیط های آموزشی
- فساد محیط های هنری
- مانکن های زنده

و سایر موارد؛ که برحسب شرایط زمان و مکان این شاخص ها در حال تغییر هستند. به هر حال مردم در منظر عمومی و در سطح جامعه باید حس کنند پلیس ناظم جامعه، با شعور و درک بالا و نیت خیر، در حمایت از منافع اجتماعی، در همه جا حضور دارد و در صورت برخورد با ناهنجاری ها و بی اخلاقی ها، برخورد خواهد کرد و رعایت هنجارهای اجتماعی را توصیه می نماید. اما بعد نرم افزاری اقدامات پلیس، باید سهم بیشتری را در مدیریت انتظامی امنیت اخلاقی به خود اختصاص بدهد. کما این که حریف هم در تغییر ارزش های جامعه ما به صورت نرم عمل می کند (ناصری، ۱۳۹۲: ۳۴).

ویژگی های امنیت اخلاقی:

۱: نسبی بودن امنیت اخلاقی: امنیت اخلاقی در جوامع و کشورهایی که به اخلاقیات، معنویات و ارزشهای واقعی انسانیت، توجه دارند و آنها را شاخص ارزیابی زندگی اجتماعی می دانند، موضوعیت پیدا کرده و قابل توجیه است و در هر جامعه به نسبت تعریف و توجیهی که از اخلاقیات دارند، امنیت اخلاقی هم معنا می یابد.

۲: ارزشمندی امنیت اخلاقی: امنیت اخلاقی بر پایه ارزشهای مورد قبول و مورد احترام مردم استوار است. ارزشهای مشترک جوامع بشری میتواند موقعیت یا وضعیتی از امنیت اخلاقی مشترک را ایجاد نماید.

افزون براین، هر جامعه ای در درون خود بر مدار ارزشهای مورد قبول مردم، گونه ای از فضای امنیت اخلاقی را انتظار داشته و مطالبه می نماید. در نقطه مقابل، مردمی که به ارزشهای انسانی معتقد نباشند، متقاضی امنیت اخلاقی نیستند، چون ممکن است هرگونه فساد یا بستر نامتعارف و غیر اخلاقی را درست و مطلوب تلقی نمایند.

۳: اعتقاد محوری امنیت اخلاقی: اعتقاد به خدا، اعتقاد به رستاخیز، اعتقاد به انسانیت، اعتقاد به وجدان و شرف انسانی، شاید مهمترین بحث در همه ادیان الهی باشد. هر فرد یا اجتماعی که اعتقاد به ارزشهای والای انسانی دارد، آینده انسان را در گرو تلاش برای رسیدن به کمال و خدا گونگی می داند و این میسر و مقدور نیست، مگر در بستری مناسب و بستر مناسب اجتماعی و حتی فردی، وضعیتی است عاری از فساد، فحشا، تیرگی و تباهی؛ بنابراین امنیت اخلاقی بار محوریت اعتقاد به ارزشهای مشترک انسانی و دستورات و سفارشات مشترک ادیان الهی استوار می باشد.

۴: وابستگی امنیت اخلاقی: امنیت اخلاقی از سویی به ارزشها و اعتقادات مردم وابسته است، یعنی اگر ایمان و اعتقاد را در نظر بگیریم و ملاک و معیار همه چیز مادیات و مناسبات سرمایه ای و پول و امکانات رفاهی صرف باشد، امنیت اخلاقی نمیتواند معنا و مفهوم پیدا کند. از سویی دیگر امنیت اخلاقی به جامعه و فرهنگ وابسته است چرا که در بستر اجتماع و با فرهنگ مردم تعریف می شود. بنابراین، چون مردم در جوامع گوناگون اخلاق و خوی متفاوت داشته و از فرهنگ های متنوع برخوردارند، هر جامعه ای بسته به نوع فرهنگ، ارزشها و عرف اجتماعی اش، سطح و وضعیت خاصی از امنیت اخلاقی را دارا است.

۵: حساسیت امنیت اخلاقی: حساسیت امنیت اخلاقی از آنجا ناشی می شود که با اخلاق و خوی و ارزشها و اعتقادات مردم (فردی یا جمعی) وابسته است. در تهدیدات علیه اخلاقیات، ممکن است به ظاهر در ابتدای امر اتفاق جدی و قابل توجهی رخ ننماید، اما به مرور و از درون، جامعه را متزلزل و آسیب پذیر می نماید تا آنجا که موجبات فرو پاشی نظام اجتماعی و به تبع آن نظام سیاسی یک کشور را فراهم کند.

ابعاد امنیت اخلاقی

۱- بعد شخصی امنیت اخلاقی

بعد شخصی امنیت اخلاقی را میتوان در عزت نفس و کرامت انسان جستجو نمود. انسان های شریف، خود ساخته، پاکدامن و نجیب، انسان هایی هستند که ایمان به خدا و احترام به انسان در روش و منش آنها،

از زمان زاده شدن، در طول مدت تربیت، با پرورش و پرهیز و پاکیزگی، نهادینه شده و در زندگی، همیشه با مراقبات و نظارت بر خویش، گفتار، رفتار و کردارشان را تکامل میبخشند و در راه رسیدن به حقیقت زندگی و خدمت به مخلوقات خدا، میکوشند و خود را از هرگونه پلشتی و پلیدی، دور نگاه می دارند. چنان که امیرمؤمنان علی (ع) میفرماید: « مَنْ كَرُمَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ هَانَتْ عَلَيْهِ شَهْوَتُهُ؛ کسی که از کرامت نفس برخوردار شد، شهوت نفسانی در نظرش خوار و ناچیز می آید »

۲- بعد فرهنگی امنیت اخلاقی:

فرهنگ در هر جامعه، مجموعه ارزشها، آرمان ها، اخلاقیات و اعتقادات مردم است که با رشد فکری آنها رابطه ای تنگاتنگ داشته و به اقتضای شرایط حاکم بر اجتماع پیشرفت و یا پسرفت دارد. ازسویی فرهنگ جامعه، موجبات امنیت اخلاقی را فراهم می نماید و از سویی اخلاقیات مردم، موجب ارتقاء سطح فرهنگ می شود. پرداختن به فرهنگ و همه اقتضائات و الزاماتش به منظور رشد و تکامل اخلاق و امنیت اخلاقی بسیار ضروری می نماید. "فرهنگ، یعنی اخلاقیات و ذاتیات یک جامعه و بومی یک ملت؛ تفکراتش، ایمانش، آرمان هایش، این ها تشکیل دهنده مبانی فرهنگ یک کشور است؛ اینها است که یک ملت را یا شجاع و غیور و جسور و مستقل می کند، یا سرافکننده و ذلیل و فرو دست و خاک نشین و فقیر" (امام خامنه ای: ۱۳۸۳/۱۰/۱۷).

۳- بعد اجتماعی امنیت اخلاقی:

بعد اجتماعی امنیت اخلاقی به روابط مشروع، مناسب و مطلوب انسانها در جامعه مربوط می باشد. از دیدگاه اسلام، ارتباطات اجتماعی زمانی سالم است که بر پایه مبانی اخلاقی شامل؛ تکریم شخصیت و عزت نفس و احترام متقابل افراد انسانی، استوار باشد. روابطی که براین اساس پایه گذاری شود، افراد را در برابر انحرافها ایمن و با انگیزه می کند و جامعه را در برابر آسیبها و تهدیدات اخلاقی، امن و پاکیزه می نماید. در رابطه با بعد اجتماعی امنیت اخلاقی، کرامت انسانی میتواند اساس و رکن پایداری و پیوند جامعه مدنی و هدفمند باشد. خداوند در قرآن کریم میفرماید « ای مردم، همانا شما را از مرد وزنی آفریدیم، پس آنگاه به قبایل و طوایفی تقسیم گردانیدیم تا از یکدیگر باز شناخته شوید، همانا گرمی ترین شما در نزد خداوند، پرهیزگار ترین شماست » (آیه ۱۳ سوره حجرات).

۴- بعد اقتصادی امنیت اخلاقی:

امنیت اخلاقی در بعد اقتصادی، تنها به سوداگری بر پایه منفعت طلبی نمی اندیشد. اقتصاد اخلاق محور،

نگاهی مشتری مدار بر اساس خیر خواهی و سود رسانی دارد. در زیر چتر امنیتی اخلاق اقتصادی، تولید، توزیع و مصارف بر مبنای شرافت، معرفت و منزلت، معنای یابد. امنیت اخلاقی یک نیاز مبرم و راهنمای مهم در توسعه راه حل های جدید فناوری در جامعه مدرن اقتصادی، همچنین یک عامل رقابتی در کسب و کار می باشد. امنیت اخلاقی، آگاهی، شایستگی و تخصص استادانه با جزئیات طرح بوده و دستورالعملهای خاصی را برای پیروی از اخلاقیات و مسائل مربوط به حفاظت از حریم خصوصی افراد، اطلاعات، هزینه کافی در مصوبات، اطلاعیه های بودجه دولتها قبل از مراجع ذیصلاح و یا پیش بینی برای تحقق آن وظایف شرح می دهد (تانو، ۲۰۱۲).

۵- بعد سیاسی امنیت اخلاقی:

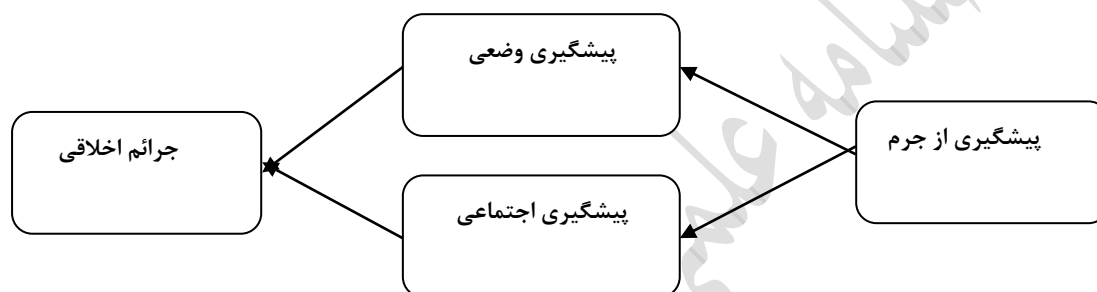
امنیت اخلاقی در بعد سیاسی آن می تواند دارای دو جنبه باشد؛ یک جنبه داخلی دیگری جنبه خارجی. اخلاق سیاسی در جنبه داخلی به رفتارها و کردارهای سیاستمداران داخلی هر کشور در رابطه با انجام وظایف و تکالیفشان در قبال مردم، برمیگردد. در این جنبه، منطقی و مطلوب بودن اقدامات سیاست گزاران و سیاستمداران، می تواند ملاک ارزیابی اخلاق سیاسی آنها باشد. اخلاق سیاسی در جنبه خارجی به روابط سیاستمداران هر کشور با سران دولتی و حکومتی سایر کشورها در راستای اقداماتی که مناسبات و محاسبات کشورشان در سطح منطقه یا جهان اقتضاء می نماید، برمیگردد. در این جنبه، انسانی بودن و بشر دوستانه بودن سیاست های خارجی و مواضع سیاسی دولتمردان، می تواند ملاک ارزیابی اخلاق سیاسی آنها باشد (دی لیسوفوی، ۲۰۱۰: ۲۸۴).

چارچوب نظری و مدل مفهومی

بر اساس نظریه هایی که توسط کلارک (۱۹۹۷) و گسن (۱۹۸۸) در مورد پیشگیری وضعی و اجتماعی از جرم در مبنای نظری تحقیق مطرح شد، می توان چارچوبی کلی برای این تحقیق در نظر گرفت. اتخاذ تدابیر مناسب و به کارگیری اقدامات لازم به منظور کاهش فرصت ها و موقعیت هایی که موجب رفتار بزهکارانه می شود و همچنین تغییر رابطه بین بزهکار و بزه دیده موضوعی است که در پیشگیری وضعی تأکید شده است. پیشگیری وضعی در برگیرنده مجموعه اقدامات و تدابیر غیر کیفری است که از طریق از بین بردن یا کاهش فرصت های مناسب برای وقوع جرم و نامناسب جلوه دادن شرایط و موقعیت پیش جنایی، از ارتکاب جرم جلوگیری می کند. به نظر می رسد در جرایم اخلاقی، پیشگیری وضعی مؤثرتر

باشد؛ چرا که در این دسته از جرایم اولاً بالابردن ضریب ایمنی بزه دیده بسیار آسان تر از منصرف کردن بزهکار از ارتکاب جرم است که تحت تأثیر امیال و غرایز درونی طبیعی کنترل نشده اقدام به آزار و اذیت جنسی می کند، ثانیاً به خاطر تبعات بسیار منفی این جرم بر روحیه و روان بزه دیده و نگرانی بزه دیدگان بالقوه به ویژه زنان از این موضوع، می توان به شکل فعال تری از بزه دیده احتمالی برای پیشگیری کمک گرفت. در مورد بزه های اخلاقی دیگر نیز با پیشگیری وضعی، امکان ارتکاب جرائمی نظیر روابط نامشروع، بی حجابی و بدحجابی، مصرف مشروبات الکلی و غیره کاهش می یابد. بر اساس چارچوب نظری مطرح شده، می توان مدل نظری و مفهومی تحقیق طبق شکل ۱ ارائه نمود.

شکل ۱: مدل مفهومی تحقیق برگرفته از (کلارک، ۱۹۹۷) و (گسن، ۱۹۸۸)

روش تحقیق

این تحقیق از لحاظ هدف، کاربردی می باشد. کاربردی چون در مورد یکی از موضوعات یا مسائل سازمان ها انجام می گیرد و نتایج یافته های کلان آن می تواند برای حل مشکلات با پاسخگویی به پرسش های مدیران مفید باشد و از آن رو که وصف کننده وضع موجود می باشد و تصویری از وضع موجود ارائه می دهد. از لحاظ روش، توصیفی است زیرا به توصیف وضع موجود نیز می پردازد. همچنین از لحاظ روش جمع آوری داده ها نیز پیمایشی و با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته می باشد. جامعه آماری این پژوهش عبارت است از تمامی کارکنان پلیس امنیت اخلاقی، کارکنان پلیس فتا، دایره جنایی پلیس آگاهی، پلیس پیشگیری و روسای کوپ شهرستان کاشان به تعداد حدود ۶۰ تن. با توجه به تعداد اندک جامعه آماری، نمونه گیری انجام نشده و جامعه آماری به صورت تمام شمار در نظر گرفته شده است. جهت گردآوری اطلاعات در زمینه مبانی نظری و ادبیات تحقیق، از منابع کتابخانه ای، مقالات، کتاب های مورد نیاز و نیز از شبکه های جهانی اطلاعات (اینترنت) استفاده شده است. به منظور جمع آوری داده ها و اطلاعات و برای تجزیه و تحلیل آن ها از پرسشنامه ای محقق ساخته شامل ۳۶

سؤال بهره برداری شده است که پاسخ ها توسط طیف ۵ گزینه ای لیکرت جمع آوری شده است. این تحقیق در محدوده مکانی فرماندهی انتظامی شهرستان کاشان انجام گرفته است. محدوده زمانی تحقیق نیز از مهر ماه سال ۹۸ تا خرداد ماه سال ۹۹ بوده است. روایی صوری ابزار با بهره برداری از نظر اساتید مجرب و اصلاحات لازم حاصل شده است. در این تحقیق به منظور تعیین پایایی آزمون از روش آلفای کرونباخ نیز استفاده گردیده است. مقدار پایایی کل پرسشنامه ها برابر با ۰/۸۴۰ محاسبه شده است.

تعاریف عملیاتی متغیرهای تحقیق:

اقدامات پیشگیری وضعی از جرائم اخلاقی: در این تحقیق منظور از اقدامات پیشگیری وضعی از جرائم اخلاقی عبارت است از ۱۷ روش مطرح شده در سوالات ۱ تا ۱۷ پرسشنامه محقق ساخته پیوست. اقدامات پیشگیری اجتماعی از جرائم اخلاقی: در این تحقیق منظور از اقدامات پیشگیری اجتماعی از جرائم اخلاقی عبارت است از ۱۷ روش مطرح شده در سوالات ۱۸ تا ۳۶ پرسشنامه محقق ساخته پیوست.

یافته ها

در این بخش پس از بیان هر یک از فرضیه های تحقیق، نتایج به دست آمده از تحلیل های آماری مورد بررسی قرار گرفته است. برای تحلیل فرضیه ها، از آمار استنباطی شامل آزمون t تک نمونه ای و فریدمن بهره برداری شده است. لازمه استفاده از آزمون t ، نرمال بودن متغیرها می باشد. بدین منظور از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف استفاده گردیده است. نتایج در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲: آزمون کلموگروف-اسمیرنوف

متغیر	آماره Z	سطح معنی داری
پیشگیری وضعی	۱,۳۴۱	۰,۰۵۳
پیشگیری اجتماعی	۱,۳۴۹	۰,۰۵۲

با توجه به بزرگتر بودن سطح معنی داری در مورد تمامی متغیرها، فرضیه صفر مبنی بر نرمال بودن آنها پذیرفته شده و می توان از آزمون t می توان استفاده کرد.

فرضیه ۱: اقدامات پیشگیرانه وضعی پلیس در کاهش جرایم اخلاقی موثر است.

برای بررسی فرضیه نخست، از آزمون t تک نمونه ای استفاده شده است. فرضیه صفر در این آزمون، متوسط بودن (مقدار ۳) میزان تأثیر می باشد. نتیجه در جدول ۳ ارائه شده است.

نقش پلیس در پیشگیری از جرایم اخلاقی (مورد مطالعه: شهرستان کاشان)

جدول ۳: آزمون t تک نمونه ای اقدامات پیشگیرانه وضعی

فاصله اطمینان		سطح معنی داری	درجه آزادی	T	میانگین	مولفه
کران بالا	کران پایین					
۱,۱۲	۰,۸۸	۰,۰۰۰	۵۹	۱۶,۶ ۹۲	۴,۰۰۷	پیشگیری وضعی

در جدول ۳، سطح معنی داری آزمون t برابر با صفر می باشد. با توجه به اینکه سطح معنی داری کمتر از خطای آزمون یعنی ۰/۰۵ می باشد، فرضیه صفر مبنی بر متوسط بودن میزان تأثیر رد می گردد. از طرفی با توجه به مثبت بودن حدود اطمینان، میزان تأثیر بیشتر از متوسط و در سطح زیاد برآورد می گردد. به عبارت دیگر با اطمینان ۹۵ درصد، از نظر اعضای جامعه آماری، اقدامات پیشگیرانه وضعی پلیس تأثیر زیادی در کاهش جرایم اخلاقی داشته و فرضیه نخست پذیرفته می گردد.

همچنین برای رتبه بندی اقدامات پیشگیرانه وضعی از نظر میزان تأثیر آن ها در پیشگیری از جرائم اخلاقی، از آزمون رتبه ای فریدمن بهره برداری شده است.

جدول ۴: اولویت بندی اقدامات پیشگیرانه وضعی

رتبه	میانگین رتبه ای	اقدامات وضعی
۱	۱۱,۶۵	کنترل شبکه های اجتماعی بخصوص کانال های تلگرامی اشاعه دهنده جرایم اخلاقی
۲	۱۱,۴۵	آموزش کارکنان و بکارگیری نیروهای مجرب زن و مرد در گشت ها
۳	۱۰,۸۰	تقویت و استفاده از تجهیزات پلیسی نوین
۴	۱۰,۶۵	استفاده از ظرفیت سازمان های مردم نهاد
۵	۱۰,۱۵	بکارگیری نیروهای نامحسوس
۶	۹,۹۵	رصد فضای مجازی برای مقابله با فروش اقلام غیرفرهنگی و برگزاری پارتی های اینترنتی
۷	۹,۷۵	شناسایی و جمع آوری کالا و لباس های نا متعارف از مراکز تجاری
۸	۹,۷۰	کنترل مراکز ماساژ درمانی
۹	۹,۱۰	اجرای طرح در مناطق آلوده و جرم خیز

نقش پلیس در پیشگیری از جرایم اخلاقی (مورد مطالعه: شهرستان کاشان)

۱۰	۸,۷۰	افزایش گشت های پلیس
۱۱	۸,۵۵	استفاده از ظرفیت بسیج
۱۲	۸,۳۵	کنترل تفرجگاه ها، باغات و ویلاها و مناطق گردشگری
۱۳	۸,۲۵	برخورد با دور دور، آلودگی صوتی و مزاحمت های خیابانی
۱۴	۸,۰۰	استفاده از گشت های موتوری و پیاده
۱۵	۷,۹۰	بازرسی مستمر از هتل ها و آژانس ها
۱۶	۶,۷۵	راه اندازی اینترنت ملی
۱۷	۳,۳۰	مقابله با پدیده حیوان گردانی
مربع کا = ۱۸۵,۶۵۲ درجه آزادی = ۱۶ سطح معنی داری = ۰,۰۰۰		

در جدول ۴، با عنایت به کمتر بودن سطح معنی داری از خطای ۰,۰۵، می توان نتیجه گرفت که بین اقدامات پیشگیرانه وضعی، از لحاظ اولویت یا اهمیت، تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین میانگین رتبه ای محاسبه شده نشان می دهد که بالاترین رتبه یا اهمیت در اینگونه اقدامات « آموزش کارکنان و بکارگیری نیروهای مجرب زن و مرد در گشت ها» و «کنترل شبکه های اجتماعی بخصوص کانال های تلگرامی اشاعه دهنده جرایم اخلاقی»، و اولویت آخر «مقابله با حیوان گردانی» می باشد.

فرضیه ۲: اقدامات پیشگیرانه اجتماعی پلیس در کاهش جرایم اخلاقی موثر است.

برای بررسی فرضیه دوم، از آزمون t تک نمونه ای استفاده شده است. نتیجه در جدول ۵ ارائه شده است. جدول ۵: آزمون t تک نمونه ای اقدامات پیشگیرانه اجتماعی

فاصله اطمینان		سطح معنی داری	درجه آزادی	T	میانگین	مولفه
کران بالا	کران پایین					
۱,۱۹۷	۱,۰۴۵	۰,۰۰۰	۵۹	۲۹,۴۷ ۵	۴,۱۲۱	پیشگیری اجتماعی

در جدول ۵، سطح معنی داری آزمون t برابر با صفر می باشد. با توجه به اینکه سطح معنی داری کمتر از خطای آزمون یعنی ۰/۰۵ می باشد، فرضیه صفر مبنی بر متوسط بودن میزان تأثیر رد می گردد. از طرفی با توجه به مثبت بودن حدود اطمینان، میزان تأثیر بیشتر از متوسط و در سطح زیاد برآورد می گردد. به عبارت دیگر با اطمینان ۹۵ درصد، از نظر اعضای جامعه آماری، اقدامات پیشگیرانه اجتماعی پلیس تأثیر زیادی

نقش پلیس در پیشگیری از جرایم اخلاقی (مورد مطالعه: شهرستان کاشان)

درکاهش جرایم اخلاقی داشته و فرضیه دوم نیز پذیرفته می گردد.

همچنین برای رتبه بندی اقدامات پیشگیرانه اجتماعی از نظر میزان تأثیر آن ها در پیشگیری از جرائم اخلاقی، از آزمون رتبه ای فریدمن بهره برداری شده است.

جدول ۶: اولویت بندی اقدامات پیشگیرانه اجتماعی

رتبه	میانگین رتبه ای	اقدامات وضعی
۱	۱۳,۷۵	مقابله با باندها و شبکه های تهیه و توزیع مشروبات الکلی و اقلام ضدفرهنگی
۲	۱۳,۵۰	انسداد سایت های غیر اخلاقی
۳	۱۲,۴۰	مقابله با آرم ها و علائم گروه های منحرف جنسی و شیطان پرستی
۴	۱۲,۱۵	فرهنگسازی ازدواج اسان در جامعه و ایجاد تسهیلات مناسب
۵	۱۱,۲۵	کنترل جشن های مختلط و غیراخلاقی
۶	۱۰,۹۰	برگزاری کلاس های آگاه سازی برای مراکز آموزشی اولیا و مربیان
۷	۱۰,۹۰	پخش فیلم های آموزشی از شبکه تلویزیونی سراسری و محلی
۸	۱۰,۶۰	اهدای اقلام فرهنگی به افراد با حجاب
۹	۱۰,۵۰	گسترش اقدامات سازمان های ۲۷ گانه در بحث عفاف و حجاب
۱۰	۱۰,۰۵	برگزاری نمایشگاه های هشداردهی در مراکز آموزشی
۱۱	۹,۰۵	مقابله با تظاهر مستانه و عربده کشی
۱۲	۹,۰۰	اقدامات پیشگیرانه اعتیاد زنان
۱۳	۹,۰۰	تشدید برخورد با ساخت و سازهای غیرقانونی تغییر کاربری زمین های کشاورزی و ساخت خانه های غیرمجاز
۱۴	۸,۷۵	نظارت مستمر بر بنگاه های املاک و کنترل خانه های مجردی
۱۵	۸,۷۵	آشنا کردن مردم با وظایف پلیس و نوع همکاری آن ها
۱۶	۸,۴۵	مقابله با تجهیزات و شبکه های ماهواره ای
۱۷	۸,۲۰	اقدامات مشاوره ای
۱۸	۷,۱۰	پیشگیری از تأثیر فرهنگ های مختلف اقوام مهاجر
۱۹	۵,۷۰	تقویت سامانه پیامکی مقابله با بدحجابی داخل خودرو
مرجع کا= ۱۸۵,۳۵۷		درجه آزادی= ۱۸
سطح معنی داری= ۰,۰۰۰		

نقش پلیس در پیشگیری از جرایم اخلاقی (مورد مطالعه: شهرستان کاشان)

در جدول ۶، با عنایت به کمتر بودن سطح معنی داری از خطای ۰,۰۵، می توان نتیجه گرفت که بین اقدامات پیشگیرانه اجتماعی، از لحاظ اولویت یا اهمیت، تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین میانگین رتبه ای محاسبه شده نشان می دهد که بالاترین رتبه یا اهمیت در اینگونه اقدامات «مقابله با باندها و شبکه های تهیه و توزیع مشروبات الکلی و اقلام ضدفرهنگی» و «انسداد سایت های غیر اخلاقی»، و اولویت آخر «تقویت سامانه پیامکی مقابله با بدحجابی داخل خودرو» می باشد.

همچنین برای رتبه بندی اقدامات پیشگیرانه از نظر میزان تأثیر آن ها در پیشگیری از جرائم اخلاقی، از آزمون رتبه ای فریدمن بهره برداری شده است.

جدول ۷: اولویت بندی اقدامات پیشگیرانه

رتبه	میانگین رتبه ای	اقدامات وضعی
-	۱,۴۵	وضعی
-	۱,۵۵	اجتماعی
مربع کا = ۰,۶۶۷ درجه آزادی = ۱ سطح معنی داری = ۰,۰۱۴		

در جدول ۷، با عنایت به کمتر بودن سطح معنی داری از خطای ۰,۰۵، می توان نتیجه گرفت که بین اقدامات پیشگیرانه، تفاوت معناداری از نظر اولویت و اهمیت وجود ندارد و در مورد جرائم اخلاقی هر دو از اهمیت یکسانی برخوردارند.

نتیجه گیری و پیشنهادها

این تحقیق با هدف بررسی تأثیر اقدامات پیشگیرانه وضعی و اجتماعی بر جرائم اخلاقی در شهر کاشان انجام شده است. ۶۵ درصد از جامعه آماری تحقیق شامل تمامی کارکنان پلیس امنیت اخلاقی، کارکنان پلیس فتا، دایره جنایی پلیس آگاهی، پلیس پیشگیری و روسای کوپ شهرستان کاشان به صورت تمام شمار بود، در رده سنی ۳۱ تا ۴۰ سال قرار داشتند. همچنین ۶۵ درصد جامعه دارای مدرک کارشناسی و ۳۵ درصد نیز دارای سابقه خدمت ۱۶ تا ۲۰ سال می باشند. بعلاوه ۸۳ درصد جامعه مرد می باشند. در ادامه به نتایج استنباطی تحقیق اشاره خواهد شد.

۱- نتیجه حاصل از آزمون t تک نمونه گیری نشان داد که اقدامات پیشگیرانه وضعی پلیس تأثیر زیادی بر کاهش جرایم اخلاقی دارد. در این میان آزمون رتبه ای فریدمن نیز حاکی از آن بود که «آموزش کارکنان

و بکارگیری نیروهای مجرب زن و مرد در گشت ها» و «کنترل شبکه های اجتماعی بخصوص کانال های تلگرامی اشاعه دهنده جرایم اخلاقی» بیشترین تأثیر را در این زمینه از نظر اعضای جامعه آماری دارند.

نتیجه فوق با یافته های عبدالرحمانی و همکارانش (۱۳۹۷)، صفری (۱۳۹۵) و شاهیده و جوان جعفری (۱۳۹۳) همخوانی دارد. عبدالرحمانی و همکارانش (۱۳۹۷) نشان دادند که تضعیف نظارت خانوادگی، ترویج بی بند و باری، کم رنگ کنندگی ارزش های مذهبی، اطلاع رسانی شبکه تلگرام و تبلیغ سبک های زندگی غربی در گرایش به ناهنجاری ها و جرائم اخلاقی تأثیر دارند. ضمن اینکه تضعیف نظارت خانوادگی در بالاترین اولویت و نقش تبلیغی سبک های زندگی غربی در اولویت پنجم تأثیر پیام ها در گرایش جوانان به ناهنجاری ها و جرائم اخلاقی قرار دارند. صفری (۱۳۹۵) نشان داد که متغیرهای محتوای خلاف عفت عمومی، محتوای مستهجن و مبتذل، دوستی با جنس مخالف و میزان استفاده از فضای مجازی همه با متغیر بنیان خانواده دارای همبستگی منفی است. به عبارت دیگر هر چه استفاده و مصرف افراد از فضای مجازی و محتواهای غیر اخلاقی فضای مجازی بیشتر شود، بنیان خانواده بیشتر متزلزل می شود و افراد تعلق عاطفی، اجتماعی و تعهد کمتر نسبت به نهاد خانواده پیدا می کنند. شاهیده و جوان جعفری (۱۳۹۳) با تحلیل عوامل بزه دیدگی زنان و رویکرد پیشگیری از ارتکاب جرایم جنسی علیه آنان به این نتیجه رسیدند که مداخله در وضعیت پیش جنایی (برای نمونه کاهش فرصت های ارتکاب جرم) در بزه دیدگی جنسی مؤثر است. به اعتقاد آنها در این راستا، لازم است سیاستگذاران جنایی هرکشور به زنان بزه دیده در جرایم جنسی و ساز و کارهای پیشگیرانه در این خصوص توجه نمایند.

می دانیم که پیشگیری وضعی در برگیرنده مجموعه اقدامات و تدابیر غیر کیفری است که از طریق از بین بردن یا کاهش فرصت های مناسب برای وقوع جرم و نامناسب جلوه دادن شرایط و موقعیت پیش جنایی، از ارتکاب جرم جلوگیری می کند. راهبرد اقدامات پیشگیرانه وضعی که در این تحقیق مطرح شد بخشی بر تغییرات محیطی، بخشی بر کنترل بزه کاران و بخشی نیز بر حفاظت از بزه دیدگان تمرکز یافته است. نتایج این تحقیق با نظر حدادزاده (۱۳۹۰) مطابقت دارد. بنابه نظر وی، در جرایم جنسی که بخش مهمی از جرائم اخلاقی می باشند، پیشگیری وضعی مؤثر می باشد؛ چرا که در این دسته از جرایم اولاً بالابردن ضریب ایمنی بزه دیده بسیار آسان تر از منصرف کردن بزه کار از ارتکاب جرم است که تحت تأثیر امیال و غرایز درونی طبیعی کنترل نشده اقدام به تجاوز جنسی می کند، ثانیاً به خاطر تبعات بسیار منفی این جرم بر روحیه و روان بزه دیده و نگرانی بزه دیدگان بالقوه به ویژه زنان از این موضوع، می توان به شکل فعال تری از بزه دیده احتمالی برای پیشگیری کمک گرفت. در این راستا همانگونه که نتیجه فوق نشان داد، از آماج های این نوع جرم با حضور کارکنان پلیس آموزش دیده و مجرب در قالب گشت در مکان های پر رفت و آمد می توان در کاهش جرائم جنسی و مصادیق جرائم اخلاقی از جمله زنان خیابانی، بدحجابی،

پاتق های نامتعارف و غیره محافظت نمودند.

۲- نتیجه حاصل از آزمون t تک نمونه گیری نشان داد که اقدامات پیشگیرانه اجتماعی پلیس نیز تأثیر زیادی بر کاهش جرایم اخلاقی دارد. آزمون رتبه ای فریدمن نیز حاکی از آن بود که «مقابله با باندها و شبکه های تهیه و توزیع مشروبات الکلی و اقلام ضد فرهنگی» و «انسداد سایت های غیر اخلاقی»، بیشترین تأثیر را در این زمینه از نظر اعضای جامعه آماری دارند.

نتیجه فوق با یافته های حسین پور و زکریا (۱۳۹۵) و شاهیده و جوان جعفری (۱۳۹۳) همخوانی دارد. نتایج تحقیق آنها نشان داد که بین متغیرهای آگاهسازی خانواده‌ها، ترویج سبک زندگی اسلامی، نظارت همگانی، راه اندازی شبکه ملی اطلاعات و آموزش استفاده صحیح از ابزارهای ارتباط جمعی با متغیر پیشگیری از جرایم اخلاقی در فضای مجازی رابطه معناداری وجود دارد. همچنین شاهیده و جوان جعفری (۱۳۹۳) به این نتیجه رسیدند که به منظور پیشگیری از جرائم اخلاقی، باید اطلاع رسانی در مورد جرایم جنسی و آموزشهای لازم از راه های مختلف مانند رسانه های گروهی و مدارس و فرهنگسازی اقدامات خود مراقبتی برای زنان به منظور کاهش بزه‌دیدگی آنها صورت گیرد.

در پیشگیری اصلاحی یا اجتماعی مهمترین تأکید، شناخت علل فردی و اجتماعی جرم و بر طرف کردن آنها می‌باشد. در جرایم اخلاقی به خصوص جنسی، عوامل مختلف فردی و اجتماعی از جمله مشکلات شخصیتی مرتکب، نابسامانی خانواده، محیط ناسالم اجتماعی و غیره موثر هستند و توجه به این عوامل باید مبنای پیشگیری از بزهکاری باشد. از آن جمله حل نابسامانی‌های اقتصادی و اجتماعی مانند ازدواج، فقر، اعتیاد و بیکاری است. فقر و بیکاری ریشه بسیاری از جرایم و انحرافات است. این دو عامل به عنوان فشارهای ساختاری اجتماعی شناخته شده‌اند که می‌توانند در بروز جرایم جنسی نقش قابل توجهی ایفا کنند (ستوده، ۱۳۹۱). به اعتقاد برخی از جرم‌شناسان، فقر، ترس از کیفر را به حداقل می‌رساند و «محرومیت ناشی از فقر عکس العمل‌های خشن و تند ضد اجتماعی او را تحریک می‌کند» (مساواتی، ۱۳۹۰). لذا مبارزه با فقر و بالا بردن سطح رفاه اقتصادی خانواده‌ها به عنوان یک راهکار بنیادین در جلوگیری از جرایم از جمله جرائم اخلاقی می‌تواند مؤثر واقع شود. خانواده‌های فقیر عموماً در محلات شلوغ و حاشیه شهرها زندگی می‌کنند، مناطقی که دارای بافت جمعیتی ناهمگون و مهاجرنشین است و زمینه ارتکاب جرایم جنسی در این محلات بیشتر است. بنابراین اصلاح چنین معضلاتی احتمال بروز جرایم و خصوصاً جرایم جنسی را کاهش می‌دهد، ضمن اینکه کودکان و زنانی که در چنین محیط‌هایی زندگی می‌کنند کمتر از امنیت رفت و آمد برخوردارند و آسیب‌پذیری آنها بالاتر است. همچنین بیکاری و ولگردی از جمله عواملی است که ارتکاب جرایم منافی اخلاق و عفت را تسهیل می‌کند. البته نوعی به هم

پیوستگی در این عوامل وجود دارد و لذا پیشگیری از آن و مبارزه با آن نیز با هم ملازمه دارد. ایجاد اشتغال منجر به کاهش فقر و کاهش فقر منجر به یک محیط زندگی سالم و ایمن شده و در کنترل انحرافات مؤثر است. محققین یکی از علل انحرافات و جرایم اخلاقی را «نزاع و اختلافات خانوادگی و بی‌ثباتی در وضع خانواده‌ها» می‌دانند (حکمت، ۱۳۹۲: ۸۵) که افراد را دچار عقده‌های روانی نموده و گرایش به انحرافات اخلاقی (به معنای عام) را در آنها تقویت می‌کند. این عقده‌ها و اختلالات در اثر ناکامی‌های شدید دوران کودکی به وجود آمده و موجب رفتارهای خشونت‌آمیز و میل به تحقیر زن از طریق این رفتار می‌گردد (صابری، ۱۳۹۱: ۲۵۲). بنابراین توجه جدی به استحکام خانواده و برنامه‌ریزی برای جلوگیری از درگیر شدن خانواده‌ها به معضلاتی چون اعتیاد و طلاق از یک طرف و همچنین تعلیم و تربیت صحیح جنسی و رعایت عفاف در حریم خانواده می‌تواند نقش مهمی در بروز رفتارهای منحرفانه جنسی داشته باشد. گسترش ارزش‌های اخلاقی و دینی و مبارزه با ناهنجاریهای فرهنگی جرایم اخلاقی وجدان عمومی را جریحه‌دار می‌کند این بحران اجتماعی ریشه در یک بحران اخلاقی دارد. پای‌بندی به تقیدات مذهبی و هنجارهای اخلاقی نقش مهمی در جلوگیری از آلودگی‌های اخلاقی و بروز جرایم و انحرافات جنسی دارد. در راستای مبارزه با این ناهنجاریهای فرهنگی لازم است تا با برنامه‌ای جامع، ضمن گسترش فرهنگ دینی و نهادینه کردن اخلاق اسلامی در جوانان خصوصاً از طریق خانواده، به نحو مطلوبی مانعی برای سیل ویرانگر تصاویر و فیلمها و سایت‌های ضد اخلاقی ایجاد تا عفت عمومی حفظ شود و زمینه برای انحراف عملی دل‌های بیمار ایجاد نگردد.

۳- نتیجه سوم حاصل از آزمون t تک نمونه‌گیری حکایت از آن دارد که به طور کلی، اقدامات پیشگیرانه پلیس تأثیر زیادی بر کاهش جرایم اخلاقی دارد و آزمون رتبه‌ای فریدمن نشان داد که اقدامات پیشگیرانه وضعی و اجتماعی تأثیر یکسانی بر کاهش جرائم اخلاقی از نظر اعضای جامعه آماری دارند.

پیشنادهای کاربردی

الف): با توجه به نتیجه نخست تحقیق مبنی بر تأثیر مثبت اقدامات پیشگیرانه وضعی پلیس در کاهش جرائم اخلاقی، پیشنهادهای زیر برای نیروی پلیس مطرح می‌شود:

۱) تقویت پلیس فتا با جذب نیروهای متخصص و متعهد برای کنترل شبکه‌های اجتماعی بخصوص کانال‌های تلگرامی اشاعه دهنده جرایم اخلاقی

- ۲) برگزاری کارگاه های آموزشی برای کارکنان و تربیت نیروهای مجرب زن و مرد برای گشت ها
- ۳) تقویت و استفاده از تجهیزات پلیسی نوین
- ۴) استفاده از ظرفیت سازمان های مردم نهاد به خصوص نیروهای بسیج
- ۵) تقویت و افزایش نیروهای نامحسوس پلیس اطلاعات و امنیت
- ۶) رصد فضای مجازی برای مقابله با فروش اقلام غیرفرهنگی و برگزاری پارتی های اینترنتی
- ۷) شناسایی و جمع آوری کالا و لباس های نامتعارف از مراکز تجاری
- ۸) کنترل مراکز ماساژ درمانی
- ۹) کنترل تفرجگاه ها، باغات و ویلاها و مناطق گردشگری
- ۱۰) بازرسی مستمر از هتل ها و آژانس ها

ب): با توجه به نتیجه دوم تحقیق مبنی بر تأثیر مثبت اقدامات پیشگیرانه اجتماعی پلیس در کاهش جرائم اخلاقی، پیشنهادهای زیر برای نیروی پلیس مطرح می شود:

- ۱) مقابله با باندها و شبکه های تهیه و توزیع مشروبات الکلی و اقلام ضدفرهنگی
- ۲) تقویت تعامل پلیس فتا و امنیت اخلاقی با مراجع ذیصلاح در جهت تسریع انسداد سایت های غیر اخلاقی
- ۳) جمع آوری آرم ها و علائم گروه های منحرف جنسی و شیطان پرستی از سطح فروشگاه ها و دست فروش ها
- ۴) تقویت گشت های محسوس و نامحسوس پلیس در مناطق باغی ویلایی در جهت ممانعت از جشن های مختلط و غیراخلاقی
- ۵) برگزاری کلاس های آگاه سازی و آموزشی برای مراکز آموزشی اولیا و مربیان در مدارس
- ۶) تخصیص بودجه به معاونت اجتماعی در جهت تولید فیلم های آموزشی پیشگیرانه و پخش از شبکه تلویزیونی سراسری و محلی
- ۷) اهدای اقلام فرهنگی به افراد با حجاب توسط گشت های مستقر در اماکن پرتردد
- ۸) گسترش اقدامات سازمان های ۲۷ گانه در بحث عفاف و حجاب
- ۹) برگزاری نمایشگاه های هشداردهی در مراکز آموزشی توسط پلیس
- ۱۰) تشدید برخورد با ساخت و سازهای غیرقانونی تغییر کاربری زمین های کشاورزی و ساخت خانه باغ های غیرمجاز

- ۱۱) نظارت مستمر بر بنگاه های املاک و شناسایی و کنترل خانه های مجردي
 ۱۲) مقابله با تجهیزات و شبکه های ماهواره ای

- محدودیت پژوهش

محدود بودن نمونه پژوهشی به کارکنان پلیس امنیت اخلاقی و فتای کاشان که لازم است در تعمیم نتایج به کل کشور احتیاط لازم را به عمل آورد. همچنین در این پژوهش به منظور زمینه یابی از پرسشنامه استفاده گردید، در نتیجه ممکن است برخی از افراد از ارائه پاسخ واقعی خودداری کرده و پاسخ غیر واقعی داده باشند. این پژوهش به صورت مقطعی انجام شده است. به این دلیل، نتیجه گیری درباره علیت را دشوار می سازد.

فهرست منابع

- اعلامیه سازمان ملل درخصوص از بین بردن خشونت علیه زنان (۱۹۹۳)، <http://www.unic-ir.org/hr/convention-women.htm>
- محمد نسل، غلامرضا، (۱۳۸۶) "پیشگیری اجتماعی و وضعی از جرم". فصلنامه دانش حفاظتی و امنیتی تهران، دفتر تحقیق و پژوهش ساحفا ناجا،
- محمد نسل، غلام رضا (۱۳۸۷) پلیس و سیاست پیشگیری از جرم، دفتر تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری.
- نجفی ابرندآبادی علی حسین (۱۳۹۳)، دانشنامه بزه دیده شناسی و پیشگیری از جرم، بنیاد حقوقی میزان، مرکز تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری ناجا.
- فدائی شهری غلامرضا و اسماعیلی علی (۱۳۹۶) راهبردهای پیشگیری از وقوع جرائم علیه امنیت اخلاقی در ایران، فصلنامه امنیت ملی، شماره ۸، صص ۱۲۹-۱۵۴.
- یاوری امیرحسین (۱۳۹۰) سند راهبردی امنیت اخلاقی ناجا، دفتر تحقیقات کاربردی پاوا، چاپ اول.
- صفری منوچهر (۱۳۹۵) بررسی تأثیر آسیب های فضای مجازی بر بنیان خانواده با تأکید بر جرائم اخلاقی در شهر شهرکرد، فصلنامه دانش انتظامی چهارمحال و بختیاری، شماره ۱۶، صص ۶۱-۷۴.
- صفار دستگردی، مهدی (۱۳۸۹)، بدحجابی از نگرش جامعه شناختی، فصلنامه کتاب زنان، شماره ۲۲.

- عبدالرحمانی رضا، حسین پور جعفر و بشیری هادی (۱۳۹۷) بررسی تأثیر استفاده از شبکه پیام رسان تلگرام بر گرایش جوانان به ناهنجاری‌ها و جرائم اخلاقی، پژوهش‌های انتظامی - اجتماعی زنان و خانواده، شماره ۱۰، صص ۴۷-۶۶.
- کلارک، رونالد، (۱۳۸۵) "بستن کوچه‌ها و معابر و کاهش جرم"، ترجمه مهدی مقیمی و مجید قورچیگی، فصلنامه دانش انتظامی، سال هفتم، شماره ۴.
- کارن، ام‌هس و میلر، اس. لیندا (۱۳۸۲) پلیس‌در اجتماع، ترجمه رضا کلهر، تهران، انتشارات دانشگاه علوم انتظامی، ص ۷۱۳.
- گسن، ریموند، (۱۳۷۰) "روابط میان پیشگیری وضعی و کنترل وضعی و کنترل جرم". مترجم: علی حسین نجفی ابرند آبادی، مجله‌ی تحقیقات حقوقی، شماره ۵
- گسن، ریموند، (۱۳۷۷)، روابط میان پیشگیری وضعی و کنترل جرم، ترجمه علی حسین نجفی ابرند آبادی مجله تحقیقات حقوقی شماره ۱۹ و ۲۰
- ناصحی داوود (۱۳۹۲) فصلنامه علمی تخصصی مطالعات اطلاعات و امنیت انتظامی، مقاله نقش فرماندهی انتظامی در قبال امنیت اخلاقی، شماره اول، بهار ۹۲.
- نجفی ابرند آبادی، علی حسین، (۱۳۷۹) بزه‌کاری و پلیس محلی، مجله تحقیقات حقوقی، شماره ۱۹.
- نرگسی رمضان (۱۳۸۳)، تجاوز و بزه‌دیدگی زنان، فصلنامه کتاب زنان، شماره ۲۳.
- ویلسون، جمیز و کلینگ، جرج، (۱۳۸۲) "نظریه پنجره‌های شکسته"، ترجمه محمد صادری توحید خانه مجله حقوقی و قضایی دادگستری، شماره ۳۴.

- Bennett, Trevor., (1986), **Situational Crime Prevention From The Offender Perspective**, In Heal & Laycoke.
- Brantingham, P.L., Brantingham, P.J. (1991), **Environmental Criminology**, Sage Publications, Beverly Hills, CA.
- Brown, B.B., Bentley, D.L. (1993), "Residential burglars judge risk: the role of territoriality", **Journal of Environmental Psychology**, Vol. 13 No.1.
- Choe J. Income Inequality and Crime in the United States. *Economics Letters*. 2008; 101: 33- 8.
- Clarke, R.V., Mayhew, P. (Ed.) (1980), **Designing Out Crime**, HMSO, London.
- Clarke, R.V. (Ed.) (1997a), **Situational Crime Prevention: Successful Case Studies**, 2nd ed., Harrow and Heston, New York, NY.
- Clarke, R.V. (ED.) (1997b), **Rational Choice and Situational Crime Prevention**, Ashgate.

- Cornish, D.B., Clarke, R.V., (1986), **The Reasoning Criminal; Rational Choice Perspective on Offending**, Springer-Verlag, New York.
- Hewitt, A. N., Beauregard, E., Andresen, M. A., Brantingham, P. L., (2018) Identifying the nature of risky places for sexual crime: The applicability of crime pattern and social disorganization theories in a Canadian context, [Journal of Criminal Justice](#), [Volume 57](#), Pages 35-46.
- Lawrence, G., (2004), “Designing out crime: the retail perspective”, **International Journal of Retail & Distribution Management**, Vol, 23, No. 12.
- Mahdavi R, Pakideh F. Assessment of familial and social factors on return to prison. *Eslah&Tarbiat*. 2008;82:13-8.
- Madah M, Kheirkhahan E. Analyze the effect of economic incentives on offense. *Social Studies Journal*. 2010: 107-29.
- Murry, C., (1994), **The physical Environment in Crime**, Edited by Wilson, San Francisco, Institute for Contemporary Studies.
- Shaw, C.R., McKay, H.D. (1969), **Juvenile Delinquency and Urban Areas**, University of Chicago Press, Chicago, IL, (originally published in 1942).